

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
SZPROTAWSKIEGO ZAKŁADU AKTYWNOŚCI
ZAWODOWEJ ZA 2023 ROK**

SZPROTAWA, KWIECIEŃ 2024

Opracowała Małgorzata Szymczak

Spis treści

Wstęp	2
Podstawy prawne funkcjonowania Zakładu	3
Przedmiot działalności.....	3
Zatrudnienie	9
Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami.....	11
Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.....	12
Działalność rehabilitacyjno-zdrowotna	13
Budżet Szprotawskiego ZAZ	14
Zakładowy Fundusz Aktywności.....	18
Podsumowanie	19

Wstęp

Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej został utworzony uchwałą Rady Miejskiej w Szprotawie nr LV/406/2014 z dnia 26 maja 2014 roku w sprawie utworzenia samorządowego zakładu budżetowego pod nazwą Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej i nadania statutu. Zgodnie z wyżej wymienioną uchwałą Rady Miejskiej w Szprotawie głównym celem zakładu jest realizowanie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej, zdrowotnej i społecznej osób z niepełnosprawnościami. Swoją działalność zakład rozpoczął z końcem listopada 2016 roku. Dnia 30 listopada 2016 roku Wojewoda Lubuski decyzją nr D/ZZ/1/2016 nadał zakładowi status zakładu aktywności zawodowej. Gmina w ramach środków własnych oraz otrzymanej dotacji wykonała niezbędne prace adaptacyjne w budynku przy ulicy Niepodległości 10 w Szprotawie. Prace te objęły przystosowanie pomieszczeń do potrzeb prowadzenia działalności gospodarczej, rehabilitacji oraz likwidację barier architektonicznych i technicznych w celu przystosowania budynku dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Zakupiono również sprzęt i wyposażenie do kuchni, pralni oraz urządzenia niezbędne do prowadzenia rehabilitacji pracowników z niepełnosprawnościami.

Zakład mieści się w Szprotawie przy ulicy Niepodległości 10 w budynku, w którym wcześniej funkcjonował Zakład Opiekuńczo Lecznicy, a od marca 2010 roku budynek był już zupełnie wyłączony z jakiegokolwiek użytkowania. Śmiało można powiedzieć, że dzięki Szprotawskiemu Zakładowi Aktywności Zawodowej budynek zyskał nowe życie.

Utworzenie Szprotawskiego Zakładu Aktywności Zawodowej dofinansowano ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przy udziale Samorządu Województwa Lubuskiego.

Podstawy prawne funkcjonowania Zakładu

Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej funkcjonuje w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023r., poz. 40 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2023r., poz. 1270 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2023r., poz. 120 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1197 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2024r., poz. 44),
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie zakładów aktywności zawodowej (t.j. Dz. U. z 2021r., poz. 1934 ze zm.).

Przedmiot działalności

Zgodnie ze statutem Szprotawskiego Zakładu Aktywności Zawodowej celem zakładu jest rehabilitacja społeczna, zawodowa i zdrowotna niepełnosprawnych pracowników ZAZ. W celu zapewnienia rehabilitacji zawodowej swoich pracowników Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej prowadzi działalność gospodarczą, która to jest podstawowym narzędziem służącym do prowadzenia rehabilitacji zawodowej. ZAZ jest również podmiotem ekonomii społecznej (tzw. PES) co oznacza, że wypracowany zysk jest w całości przeznaczany na cele społeczne. Zakład prowadzi działalność o celach społecznych, w ramach której osiągnięte zyski są przeznaczane na te cele – w przeciwieństwie do zwykłych przedsiębiorstw, gdzie celem jest maksymalizacja zysku i zwiększenie dochodu właścicieli przedsiębiorstw.

W roku 2018 przeszliśmy się skutecznie proces certyfikacji potwierdzający prawo do posługiwania się promocyjnym znakiem jakości „zakup **pro** społeczny”

Certyfikat ten jest przyznawany podmiotom ekonomii społecznej, które świadczą usługi na wysokim poziomie i jest on potwierdzeniem wysokiego poziomu świadczenia usług. Certyfikacji naszego ZAZ dokonała Fundacja im. Królowej Polski Św. Jadwigi z Poznania ponieważ w województwie lubuskim nie ma podmiotu, który prowadziłby proces certyfikacji podmiotów ekonomii społecznej wobec tego proces certyfikacji przeprowadziło dla nas województwo wielkopolskie.

Zgodnie z przyjętymi założeniami głównym profilem działalności zakładu jest gastronomia. Obecnie w zakładzie przygotowywane są posiłki dla podopiecznych szprotawskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, którzy korzystają z wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu”. Sam proces przyznania posiłków odbywa się w szprotawskim OPS, natomiast posiłki są przygotowywane w szprotawskim ZAZ i wydawane przez jego pracowników, na podstawie otrzymanej listy z ośrodka. Przygotowywane przez nas zestawy obiadowe można u nas również kupić indywidualnie. W swojej ofercie mamy również obiady dla cukrzyków (dieta cukrzycowa) oraz dietę lekkostrawną. Posiłki te można zamówić z dowozem w wybrane przez siebie miejsce na terenie naszej gminy. Przygotowujemy także posiłki profilaktyczne. W naszej bogatej ofercie znajdują Państwo również możliwość zamówienia pysznych domowych ciast, które są wypiekane w tradycyjny sposób (np. szarlotki, serniki, łabędzi puch, balladyna, malinowa chmurka i wiele innych) oraz mono porcji. Przygotowujemy, zgodnie ze złożonym zamówieniem, cateringi dla indywidualnych klientów jak i zarówno dla firm tych mniejszych jak i dla dużych (między innymi: eventy, spotkania biznesowe, spotkania pracownicze takie jak wigilie, śniadania wielkanocne itp.). Działamy również na zlecenie Urzędu Miejskiego w Szprotawie zabezpieczając realizację zleconych usług.

Catering w Magdalenkach przygotowany na zlecenie gminy – 2023r

Deserki w słoiczkach i sałatka – 2023r.

Hala produkcyjna firmy Minth w Wiechlicach – wrzesień 2023r.

Catering dla firmy Minth - wrzesień 2023r.

Bierzemy udział w jarmarkach gminnych (Wielkanocnych oraz Bożonarodzeniowych) gdzie na swoich stoiskach prezentujemy swoje własne wyroby. W okresach przedświątecznych mamy specjalne cateringowe oferty dla naszych klientów.

Jarmark Wielkanocny 2023r.

Jarmark Bożonarodzeniowy 2023r.

Kolejną pracownią, którą prowadzi zakład jest pralnia wodna. Tu właśnie są świadczone usługi prania i maglowania. Nasza pralnia jest działem, który nie stanowi, w założeniach zakładu, znacznego miejsca generującego dochody ZAZ, ale stanowi bardzo ważną alternatywę dla ograniczonych możliwości osób z niepełnosprawnościami. Prowadzona pralnia to pralnia wodna. Świadczymy tu usługi dla klientów indywidualnych oraz kontrahentów prowadzących działalność gospodarczą (najczęściej w branży gastronomicznej i hotelarskiej). W roku 2023 pralnia dzięki zakupionej pod koniec 2022 roku nowej pralnicy oraz suszarce zaczęła zwiększać swoje obroty. Jednak rozwinięcie parku maszynowego w pralni zmusiło nas do rozbudowy sieci elektrycznej w taki sposób aby nasze maszyny mogły wszystkie równocześnie pracować. W dziale tym wykonywane są proste prace, które pozwalają na to aby pracowały tu osoby z różnymi ograniczeniami oraz bez doświadczenia zawodowego.

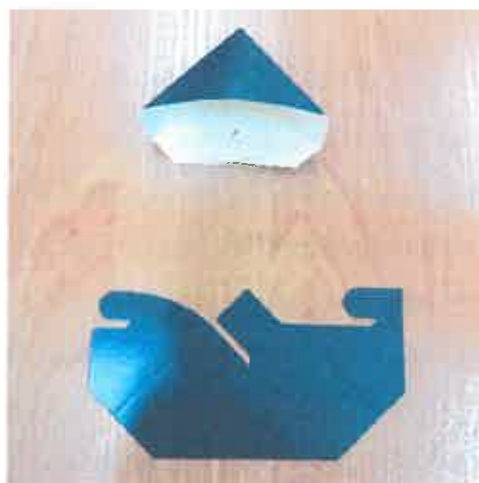
Przygotowane pranie do odbioru

ZAZ prowadzi jeszcze jeden dział, tj. dział drobnych prac zleconych. Tu wykonujemy dla naszych kontrahentów drobne prace na zlecenie, które są tylko małym elementem w ich znacznie bardziej skomplikowanym procesie produkcyjnym. Te proste prace są dla naszych zleceniodawców często bardzo czasochłonne, ale możliwość wykonywania ich po za siedzibą kontrahenta stwarza nowe możliwości dla naszych pracowników z niepełnosprawnościami. Korzyści takiej współpracy są po obu stronach, z jednej strony nasi pracownicy dostają jedną z najcenniejszych wartości dla człowieka jaką jest możliwość pracy, a z drugiej zleceniodawca może powierzyć swoim pracownikom bardziej skomplikowane i odpowiedzialne zadania. W dziale tym nasi pracownicy, w zależności od potrzeb kontrahentów, składają pudełka, narożniki jak również wykonują inne prace, które zostaną zleczone przez naszych kontrahentów. W tej dziedzinie chętnie nawiążemy współpracę z nowymi kontrahentami tak aby zróżnicować wykonywane prace.

Pudełka

Narożniki

Prowadzenie trzech różnych działów w zakładzie pozwala na prowadzenie bardziej skutecznej rehabilitacji zawodowej pracowników z niepełnosprawnościami i dzięki temu pozwala na zatrudnianie osób z różnymi schorzeniami i dysfunkcjami. ZAZ to przecież podmiot ekonomii społecznej gdzie dobro człowieka jest stawiane wyżej niż cele ekonomiczne. Prowadzenie działalności gospodarczej należy tu traktować jako narzędzie w prowadzeniu rehabilitacji zawodowej zatrudnionych pracowników. Dlatego też prowadzenie trzech, opisanych powyżej działów, pozwala nam też na zatrudnienie osób niewidomych lub z innymi istotnymi ograniczeniami. Właśnie dzięki takim działaniom możemy realizować,

założone w uchwale Rady Miejskiej, cele statutowe dając tym samym szansę na zmianę swojego dotychczasowego życia szerszemu gronu osób z niepełnosprawnościami. Dlatego też jeżeli chcielibyśmy spojrzeć na nasze trzy pracownie w aspekcie finansowym czyli miejscem generowania kosztów i osiągniętych przez zakład dochodów, należałoby stwierdzić, że jest to miejsce przede wszystkim generowania kosztów, a uzyskiwane z tego tytułu dochody nie są w stanie ich pokryć. Natomiast aspektem, który przemawia za dalszym utrzymywaniem pracowni jest realizacja celów statutowych zakładu. To właśnie w tej pracowni pracują osoby, których niepełnosprawność nie pozwala na zatrudnienie ich ani w kuchni, ani w pralni. Będą to w szczególności osoby niewidome, niedowidzące lub też z innymi znacznymi dysfunkcjami.

Zatrudnienie

W statucie Szprotawskiego Zakładu Aktywności Zawodowej jednym z zapisanych celów jest zatrudnienie i utrzymanie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności oraz osób zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną. Od początku istnienia zakładu, czyli od 29 listopada 2016 roku, pracuje u nas niezmiennie 21 osób z niepełnosprawnościami. W grudniu w 2023 roku w zakładzie pracowało 12 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności i 9 ze stopniem umiarkowanym. Jak ilustruje tabela poniżej zakład w 2023r. zatrudnił 5 osób z upośledzeniem umysłowym, 7 osób z symbolem 02-P (choroby psychiczne), 2 osoby niewidome, jedną z epilepsją oraz 6 osób mających schorzenia neurologiczne. Wszystkie osoby z niepełnosprawnościami są zatrudniane w ramach umowy o pracę na czas określony. Na koniec 2023 roku było zatrudnionych 20 osób na 0,55 etatu i jedna osoba na 0,7 etatu. Każdy z zatrudnionych pracowników, z uwagi na swoją niepełnosprawność, musi mieć obniżony czas pracy wobec czego pracuje co dziennie tylko 3 godziny i 51 minut. Pomimo skróconego czasu pracy w zakładzie pracownicy przebywają prawie 5 godzin ponieważ każdy z nich ma jeszcze 60 minut dziennie rehabilitacji. Rehabilitacja zdrowotna odbywa się głównie na terenie zakładu. Zakład zapewnia dla pracowników z niepełnosprawnościami transport do pracy jak i później powrót do domu tylko w przypadku braku możliwości samodzielnego dotarcia do zakładu. Od listopada 2023 roku również pracownicy mieszkający poza Szprotawą sami przyjeżdżają do pracy korzystając przy

tym z komunikacji miejskiej. Wprowadzenie nowych zasad dotyczących dowozu pracowników jest nowym elementem rehabilitacji społecznej. Dzięki temu pracownicy stają się bardziej samodzielni oraz wyrabia się w nich zaradność życiowa. Aby zapewnić sprawne funkcjonowanie placówki w zakładzie zatrudnionych jest jeszcze 8 osób jako personel pomocniczy: kucharka, pomoc kuchenna, pracownik gospodarczy, kierowca-konserwator, fizjoterapeuta, specjalista ds. administracyjno-kadrowych, główny księgowy oraz kierownik zakładu. Personel pomocniczy jest zatrudniony na umowę o pracę na pełny etat. Wszystkich pracowników zatrudnionych w zakładzie obowiązują takie same zasady pracy, które są zawarte w Kodeksie Pracy oraz innych powszechnie obowiązujących aktach prawnych. Dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania zakładu w ramach umowy zlecenia zakład zatrudniał również lekarza, psychologa, logopedę, informatyka oraz inspektora BHP.

Poniższa tabela prezentuje zatrudnienie w ZAZ pracowników z niepełnosprawnościami:

Tabela. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych wg rodzaju niepełnosprawności - stan osobowy na grudzień 2023 roku

Symbol choroby	Rodzaj niepełnosprawności	Stopień niepełnosprawności		Ilość zatrudnionych osób
		znaczny	umiarkowany	
01-U	upośledzenie umysłowe	1	4	5
02-P	choroby psychiczne	3	4	7
03-L	zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu			
04-O	choroby narządu wzroku	2		2
05-R	upośledzenie narządu ruchu			
06-E	epilepsja		1	1
07-S	choroby układu oddechowego i krążenia			
08-T	choroby układu pokarmowego			
09-M	choroby układu moczowo-płciowego			
10-N	choroby neurologiczne	6		6
11-I	inne schorzenia			
SUMA		12	9	21

Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami

Kolejny zapis znajdujący się w statucie Szprotawskiego ZAZ wyznaczający dla placówki cele do realizacji to rehabilitacja zawodowa i społeczna niepełnosprawnych pracowników zakładu oraz przygotowanie niepełnosprawnych pracowników zakładu do aktywnego życia w otwartym środowisku przy wykorzystaniu ich możliwości i zdolności. Mając na uwadze realizację zapisanych tu celów w ramach rehabilitacji zawodowej zakład prowadzi działalność gospodarczą, która umożliwia realizację wyznaczonych celów tejże rehabilitacji. Należy tu podkreślić, że już samo podjęcie decyzji o chęci zatrudnienia w ZAZ jest dla niektórych osób nie lada wyzwaniem, a sam proces dojrzewania do podjęcia takiej decyzji często, jak to byliśmy w stanie zaobserwować, trwa długo (zainteresowane osoby często dopytują się o możliwość zatrudnienia, ale gdy już pojawi się taka możliwość to się wycofują – i tak może to zdarzyć się nawet kilka razy). Podjęcie wyzwania, którym to często okazuje się być już samo pójście do pracy dla tych osób, jest jedyną szansą na wyjście z domu oraz w dalszej perspektywie stworzenie możliwości podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Osoby z niepełnosprawnościami, które trafiają do naszego zakładu, najczęściej nie posiadają nawyków związanych z obowiązkami pracowniczymi. Ich adaptacja do nowej rzeczywistości, a tym samym nowej roli społecznej, wymaga czasu i mozolnej pracy personelu zakładu oraz innych specjalistów, jak i również ich samych. Specjalistyczna kadra koncentruje się na wytworzeniu u osób z niepełnosprawnościami nawyku systematycznej pracy i nauczaniu ich odpowiedzialności za jej wykonanie. Równocześnie pracują oni nad umiejętnością pracy w zespole z podziałem na określone zadania. W ramach przypomnienia obowiązków i uprawnień pracowniczych w zakładzie są organizowane cyklicznie szkolenia z zakresu Kodeksu Pracy dotyczące obowiązków i uprawnień pracowniczych dla każdego z pracowników. Prowadzono wiele indywidualnych rozmów motywujących i zachęcających do przestrzegania pracowniczych obowiązków. Po za szkoleniami z zakresu BHP pracownicy brali udział w szkoleniach z zasad dobrej praktyki higienicznej, które w zakładzie są też prowadzone na bieżąco.

Każdy z zatrudnionych pracowników z niepełnosprawnościami jest objęty Indywidualnym Programem Rehabilitacji. Program taki jest opracowywany oddzielnie dla

każdego z pracowników i uwzględnia jego dysfunkcje oraz rzeczy nad którymi należy pracować. Każdego roku odbywa się spotkanie personelu z każdym z pracowników i wspólnie jest dokonywana ocena realizacji zawartych w programie założeń za rok ubiegły oraz są omawiane plany na przyszły rok. Wszyscy pracownicy mają również możliwość skorzystania ze wsparcia psychologicznego. Należy zauważyć, że w roku 2022 podobnie jak w 2020 i 2021, współpracująca z zakładem pani psycholog miała bardzo dużo pracy. Z przykrością obserwujemy, że od roku 2021 coraz więcej naszych pracowników korzysta z pomocy psychologa. Niestety panująca sytuacja na świecie i w kraju odcisnęła swoje negatywne piętno na psychice wszystkich ludzi, a szczególnie tych, którzy już wcześniej byli niestabilni psychicznie, czego dowodem jest zakres udzielanego wsparcia pracownikom przez psychologa.

Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

Działania z zakresu rehabilitacji społecznej mają na celu przygotowanie osób z niepełnosprawnościami do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Często osoby takie żyją zamknięte w domu i nie są dobrze zorientowane w środowisku, które je tak naprawdę otacza. Nasze doświadczenia pokazują, że trudno jest ich namówić na wyjście z domu jak i również do podjęcia zatrudnienia. Często osoby te są trochę jakby odizolowane od lokalnej społeczności przez co nie uczestniczą w życiu kulturalnym i społecznym. Wyjście z domu bardzo często jest dla nich wielką barierą, taką wewnętrzną tkwiącą najczęściej tylko w nich samych, która zdaje się być przez nich nie do pokonania. Państwu może się to wydawać trudne do uwierzenia, że samo stworzenie możliwości dla tych osób to zbyt mało ponieważ potrzebują one jeszcze dodatkowego wsparcia i dodatkowej zachęty przez najbliższe dla nich otoczenie (dom, praca), aby w ogóle zdecydowali się wziąć udział w proponowanych przez zakład przedsięwzięciach. Zakład ze środków gromadzonych na Zakładowym Funduszu Aktywności finansuje pracownikom z niepełnosprawnościami udział w życiu kulturalnym i społecznym oraz pomaga w poprawie warunków socjalno-bytowych. Podczas licznych spotkań grupowych jak i indywidualnych z psychologiem staramy się wspomagać pracowników oraz motywować ich do pokonywania wszelkich barier oraz zachęcamy do podejmowania różnych wyzwań. Pracownicy zakładu w 2023 roku uczestniczyli w różnych spotkaniach integracyjnych. Odbyło się również wiele spotkań na miejscu w zakładzie, które były poświęcone omówieniu bieżącej sytuacji zakładu. Organizowaliśmy wiele wspólnych wyjść na wydarzenia kulturalne

(spektakle, koncerty). Wspólnie spędzony czas ma na celu zachęcenie do samodzielnego poszukiwania różnych form możliwości spędzania wolnego czasu. W ramach wspólnych podróży i rozbudzania pasji do zwiedzania oraz poznawania innych kultur zorganizowaliśmy w maju 2023r. wspólną wycieczkę do Drezna. Zakład już od lat zawsze ma swoje stoisko na Jarmarku Wielkanocnym oraz Jarmarku Bożonarodzeniowym. Są to wydarzenia w których już cyklicznie zawsze bierzemy udział. Od listopada 2023r. znacznie ograniczyliśmy dowóz pracowników do pracy służbowym samochodem. Dowozimy tylko osoby, których samodzielne dotarcie do zakładu jest niemożliwe, a pozostałe osoby pomimo zamieszkania poza Szprotawą same są zobowiązane dotrzeć do pracy. Osoby z poza Szprotawy korzystają z komunikacji miejskiej, a zakup biletów miesięcznych jest dla niej refundowany ze środków z zakładowego funduszu aktywności. Dotarcie do zakładu komunikacją miejską jest doskonałym narzędziem w procesie rehabilitacji społecznej ponieważ zmusza pracowników do samodzielnego wysiłku w zakupie biletów, uczy korzystania z komunikacji miejskiej oraz stwarza możliwość do nawiązywania relacji z innymi ludźmi.

Działalność rehabilitacyjno-zdrowotna

Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej w ramach swojej działalności zapewnia również rehabilitację zdrowotną dla niepełnosprawnych pracowników. Osoby rozpoczynające pracę w naszym zakładzie, często wykazywały brak kondycji ujawniający się szybką utratą sił podczas rehabilitacji czy też pracy, problemy z nadwagą lub niedowagą, przykurcze w głównych mięśniach odpowiedzialnych za prawidłową pozycję stojącą, problemy koordynacyjne, problemy manualne. Dlatego między innymi pracownicy zakładu uczestniczą w codziennych zajęciach rehabilitacyjnych prowadzonych przez fizjoterapeutę. Dobra sprawność ruchowa i zdrowy styl życia zapewnia im dobre samopoczucie oraz lepszą wydajność w pracy. Mając to wszystko na względzie oraz biorąc pod uwagę indywidualne niepełnosprawności dla każdego z pracowników z niepełnosprawnościami stworzono, indywidualny program ćwiczeń dla każdego z pracowników, którego głównym celem jest uzyskanie lepszej kondycji fizycznej, lepszej wydolności krążeniowo-oddechowej oraz polepszenia koordynacji wzrokowo-ruchowej. Każda z tych osób ma również przepisane zabiegi, które wcześniej zleca nasz lekarz zakładowy. Rehabilitant prowadzi zajęcia polepszające kondycję fizyczną na przemian z zabiegami tak aby uatrakcyjnić zajęcia

pracowników by chętnie w nich uczestniczyli. Na rehabilitację pracowników jest przeznaczonych pięć pomieszczeń, które są wyposażone w odpowiedni sprzęt do fizykoterapii, np.: rotory, drabinki i maty gimnastyczne, aparaty do magnetoterapii i elektroterapii oraz lampa Sollux i kinezyterapii, np.: aparat do krioterapii, fala uderzeniowa, wanny do masażu kończyn dolnych i górnych, rower treningowy, stepper oraz bieżnia.

Zgodnie z art. 29 ust 1 pkt 2 Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ZAZ musi spełniać warunki wskazane w art. 28 ust. 1 pkt. 3 tejże ustawy, tj. zapewniać doraźną i specjalistyczną pomoc, opiekę medyczną, poradnictwo i usługi rehabilitacyjne. W związku z powyższym w ramach doraźnej opieki medycznej zakład zatrudniał w 2023r. u siebie w siedzibie na umowę zlecenie lekarza. Wypełniając ustawowy obowiązek zapewnienia specjalistycznej opieki zdrowotnej Szprotawski ZAZ współpracował w 2023r. z Nowym Szpitalem w Szprotawie. W ramach dodatkowego wsparcia zatrudniamy też na umowę zlecenie psychologa oraz logopedę. Zapewnienie pracownikom specjalistycznej opieki medycznej jest finansowane ze środków Zakładowego Funduszu Aktywności.

Budżet Szprotawskiego ZAZ

Plan budżetu Szprotawskiego Zakładu Aktywności Zawodowej na 2023 rok jest zawarty w Uchwale Budżetowej na 2023 rok Gminy Szprotawa (Uchwała nr LII/411/2022 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 16 grudnia 2022 r. UCHWAŁA BUDŻETOWA NA 2023 ROK GMINY SZPROTAWA). Zgodnie z w/w uchwałą budżet zakładu został zaplanowany na łączną kwotę 1 909 864zł, a wykonany po stronie wydatków na kwotę 1 881 499,62zł, a po stronie dochodów na kwotę 1 909 864zł. Planowane dochody pochodzą z kilku źródeł, tj. dotacji z PFRON, dotacji od Marszałka Województwa, dotacji przedmiotowej z Gminy Szprotawa, ze zwrotu części wynagrodzeń wypłaconych niepełnosprawnym pracownikom ze środków Systemu Obsługi Dofinansowań oraz dochody z prowadzonej działalności gospodarczej.

Tabela. Realizacja dochodów Szprotawskiego ZAZ w 2023 roku

Dochody	Wykonanie w zł
Dotacja PFRON i Marszałka Województwa	737 100,00
Dotacja przedmiotowa z Gminy	127.764,00
Dofinansowanie za Środków Systemu Obsługi Dofinansowań	342.544,34
Dochody z działalności gospodarczej	708.189,86
Razem	1 915 598,20

Dotacje, które zostały zaplanowane w budżecie zakładu muszą być wydatkowane zgodnie z zasadami na podstawie których zostały udzielone, a ich wysokość została ustalona przez podmioty, które je udzieliły. Natomiast dofinansowanie ze środków Systemu Obsługi Dofinansowań jest przyznawane na podstawie składanego, w cyklach miesięcznych, przez zakład wniosku. Po wypłacie wynagrodzeń pracownikom z niepełnosprawnościami ze środków uzyskanych z prowadzonej działalności gospodarczej, zakład może złożyć wniosek o dofinansowanie, którego kwota jest zależna od stopnia niepełnosprawności oraz schorzenia danego pracownika. Jednym z warunków, który trzeba spełnić aby móc się ubiegać o te środki, jest sfinansowanie wynagrodzenia pracownika z niepełnosprawnościami ze środków uzyskanych z działalności gospodarczej (z uwagi na to żeby uniknąć podwójnego finansowania). Kolejną pozycją w budżecie są dochody z działalności gospodarczej. W roku 2023 zakładane dochody z działalności gospodarczej zrealizowane zostały w wysokości 100,30% do zakładanego planu.

Tabela. Ilości sprzedanych obiadów w 2022r.

Miesiąc	Ilość obiadów wydanych dla OPS w 2023r.	Ilości obiadów wydanych dla OPS w 2022r.	Ilość dni wydawanych obiadów w 2023r.
Styczeń	1 623	1 205	21
Luty	1 735	1 591	20
Marzec	2 023	2 028	23
Kwiecień	1 779	1 869	19
Maj	2 083	1 943	21
Czerwiec	2 002	1 952	20
Lipiec	1 485	1 633	21
Sierpień	1 785	1 979	22
Wrzesień	1 696	1 919	21
Październik	1 858	1 817	22
Listopad	1 826	1 935	21
Grudzień	1 756	1 995	19
Razem	21 651	21 866	250

Jak wynika z zaprezentowanej Państwu tabeli, uwzględniającej dla porównania dane również z roku poprzedniego czyli 2022, ilość wydawanych obiadów dla podopiecznych OPS w skali roku 2023, uległa obniżeniu. W roku tym możemy zaobserwować nieznaczny spadek liczby wydanych posiłków o 215 sztuk. Należy tu zauważyć, że procentowy udział przychodów uzyskanych ze sprzedaży wyrobów dla szprotawskiego OPS w roku 2023 stanowił 55,03% ogólnej sprzedaży wyrobów zakładu.

Dochody zakładu generuje jeszcze pralnia wodna, która po zakupie nowej pralnicy i suszarki (zakupu dokonano pod koniec 2022 roku) zwiększyła znacznie swoje możliwości i co za tym idzie również obroty w 2023 roku. Zakup nowego wyposażenia umożliwił nam sprawną i skuteczną obsługę dotychczasowych oraz nowych klientów. Rok 2023 potwierdził, że poczyniony rozwój pralni był właściwym posunięciem, które zwiększyło nasze dochody.

W ramach drobnych prac zleconych niepełnosprawni pracownicy składali kartoniki i narożniki.

Pomimo, że pralnia i dział drobnych prac zleconych nie przynoszą dużych dochodów to są niezbędne z uwagi na to aby zapewnić różnorodność wykonywanych prac co pozwala nam na zatrudnienie osób z różnymi niepełnosprawnościami. Należy też zwrócić uwagę, że pomimo wszystko założone w planie budżetowym dochody z działalności usługowo-wytwórczej w 2023 roku udało się nam wykonać na poziomie 100,3%.

Wydatki związane z funkcjonowaniem zakładu obrazuje poniższa tabela.

Tabela. Realizacja wydatków Szprotawskiego ZAZ w 2023 roku

Wydatki	Wykonanie w zł
Świadczenia na rzecz pracowników	2 169,37
Wynagrodzenia pracowników	1 035 965,92
Dodatkowe wynagrodzenie roczne	84.241,64
Składki na ubezpieczenia społeczne	194 407,14
Składki na fundusz pracy	11 487,73
Wynagrodzenia bezosobowe	27 414,23
Zakup materiałów i wyposażenia	263 172,54
Media: energia, gaz, woda	79 929,45
Usługi zdrowotne	4 110,00
Zakup usług pozostałych	116 626,66
Zakup usług telekomunikacyjnych	1 871,06
Koszty podróży służbowych	617,44
Ubezpieczenie mienia	9 516,00
Odpisy ZFŚS	35 236,51
Podatki i opłaty	7 780,74
Usługi remontowe	4 558,94
Szkolenia	2 277,10
Pozostałe odsetki	117,15
Razem plan wydatków	1 881 499,62

Główne pozycje kosztów dotyczą wynagrodzeń, składek na ubezpieczenie społeczne oraz składek na fundusz pracy. Znaczną wartością jest jeszcze pozycja zakup materiałów i wyposażenia, w której ujęte są koszty zakupu surowców do produkcji, co oczywiście jest zrozumiałe i wynika z tego, że ZAZ jest zakładem produkcyjnym. Zakład w 2023 roku dostał dodatkowe środki na swoje działanie, w związku ze zwiększeniem stawki algorytmu, która miała miejsce pod koniec roku. Dzięki tym środkom (21 000zł), które otrzymaliśmy

za pośrednictwem Marszałka z PFRON, udało się nam rozpocząć modernizację kuchni w ramach zadania poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy.

Łącznie realizacja planowanych wydatków w 2023 zamknęła się w kwocie 1 881 499,62zł. co stanowi 98,51% zaplanowanych na ten rok wydatków budżetowych.

Zakładowy Fundusz Aktywności

Środki Zakładowego Funduszu Aktywności znajdują się na wyodrębnionym rachunku bankowym prowadzonym przez zakład. Zakładowy Fundusz Aktywności tworzy się ze środków, o których mowa w art. 31 ust. 4 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2023r., poz. 100 ze zm.) oraz art. 38 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. z 2022r., poz. 2647 ze zm.). Fundusz ten może być wykorzystywany na wydatki związane m. in. z:

- usprawnianiem i dodatkowym oprzyrządowaniem stanowisk pracy,
- zakupem sprzętu i wyposażenia pomagającym osobie niepełnosprawnej w samodzielnym życiu i uczestnictwie w życiu społecznym w lokalnym środowisku,
- pomocą w zaspokajaniu innych potrzeb socjalnych i związanych z rehabilitacją społeczną,
- pomocą w przygotowaniu, budowie, remoncie i wyposażeniu indywidualnych i zbiorowych form mieszkalnictwa chronionego dla osób, które nie znajdują oparcia we własnej rodzinie lub usamodzielniają się,
- zakupem leków i innych niezbędnych środków medycznych,
- doksztalcaniem, przekwalifikowaniem i szkoleniem,
- rekreacją i uczestnictwem osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym.

W 2023 roku ze środków z ZFA sfinansowano:

- udzielono dofinansowania do zakup leków i innych niezbędnych środków 3 187zł,
- wizyty u specjalisty (w tym psycholog i logopeda) 30 114,46zł,

- sfinansowano paczki żywnościowe – 25.200 zł
- uczestnictwo w życiu kulturalnym i społecznym (spotkania integracyjne, wspólne wyjścia na wydarzenia kulturalne, wycieczka) 30 77,11zł,
- w celu zaspokojenia potrzeb socjalnych udzielono zapomogi oraz udzielono pożyczki 8 500zł
- zakupiliśmy bilety miesięczne dla pracowników – 2 991,70zł,
- przeznaczaliśmy w tym roku kwotę 27.572,96 zł na poprawę w zakładzie warunków pracy i BHP w ramach czego rozpoczęto modernizację kuchni głównej, poprawiono bezpieczeństwo w pralni –nowa instalacja elektryczna, sfinansowano przegląd techniczny aparatów do fizykoterapii.

W 2023 roku łącznie na w/w działania z funduszu aktywności zawodowej wydano kwotę 128.343,23 zł.

Podsumowanie

Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej został utworzony przez Gminę Szprotawa aby dać szansę mieszkańcom z niepełnosprawnościami z naszych okolic na pracę i możliwość usamodzielnienia się. Głównym celem zakładu nie jest wypracowanie zysku lecz aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami poprzez rehabilitację zawodową, społeczną i zdrowotną. Osobom takim jest ciężko odnaleźć się w społeczeństwie, a o pracy, do tej pory, nie mogły w ogóle nawet pomarzyć. Obecnie w zakładzie zatrudnionych jest 21 osób z niepełnosprawnościami, to ponad 70% ogółu wszystkich pracowników. Osoby te mają zapewnioną doraźną opiekę medyczną, specjalistyczną opiekę medyczną oraz codzienną rehabilitację prowadzoną przez fizjoterapeutę. Z wypracowanych środków zakład finansuje pracownikom udział w życiu społeczno-kulturalnym, przeznaczają też środki na zaspokojenie ich potrzeb socjalnych oraz stara się doprowadzić do poprawy w zakładzie warunków pracy i BHP. Wszystko to po to aby w jak największym stopniu przygotować pracowników do podjęcia wyzwania jakim jest praca na otwartym rynku oraz usamodzielnienia się w codziennym życiu. Należy też mieć na względzie to, że przedstawione przez zakład

podejmowane działania w różnym stopniu oddziałują na poszczególne osoby dlatego też czas takiej rehabilitacji nie może być u każdego jednakowy i czasami u jednych osób może trwać długo, a u innych będzie trwał krócej. Należy też mieć na względzie, że nie zawsze podjęte działania będą zakończone sukcesem. Potrzeba tu dużo cierpliwości i wytrwałości aby można było wspierać osoby te w taki sposób aby potrafiły przełamywać swoje bariery, które najczęściej tkwią w nich samych, a jak wiemy pokonywanie takich właśnie barier jest najtrudniejsze. Bardzo ważne jest również psychiczne przygotowanie do podjęcia pracy

na otwartym rynku ponieważ tylko osoby wierzące w siebie i swoje możliwości mogą odnieść sukces, którym będzie utrzymanie się w pracy na otwartym rynku.

Opracowała Małgorzata Szymczak

Kierownik Szprotawskiego ZAZ

BURMISTRZ
Mirosław Gąsik

